

De 'statements' vanuit de PO-Raad en WEC-Raad inzake de voortgang van Passend Onderwijs

Algemeen

De PO-Raad en de WEC-Raad willen de tot nu toe ingenomen constructieve positie inzake de voortgang van passend onderwijs, om in gezamenlijkheid en met een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kinderen, de mogelijkheden voor het vinden van een passende onderwijsplek voor elke leerling/deelnemer te bevorderen, voortzetten.

Op basis van de gehouden achterbanraadplegingen, peilingen binnen de reguliere overlegkanalen van de sectoren en verdere communicatie met de leden, willen PO-Raad en WEC-Raad deze positionering binden aan een aantal specifieke aandachtspunten c.q. zorgpunten. Het gaat hierbij om essentiële onderdelen vanuit genoemde sectoren, op zowel inhoudelijk, invoeringstechnisch, financieel als personeel terrein, om de operatie van Passend Onderwijs tot een succes te kunnen maken en het volledige onderwijszorgcontinuüm (inclusief het SBO) te kunnen garanderen aan kinderen en ouders. In een aantal 'statements' met een korte toelichting, maken we hierbij deze essentiële voorwaarden kenbaar (in willekeurige volgorde, gezien de onderlinge verwevenheid van de items).

1. Voor het uitvoeren van deze grote onderwijsinnovatie is een grondige financiële analyse van de mogelijke gevolgen noodzakelijk.

De beide raden zijn van mening, dat invoering van een aantal maatregelen uit de brief van de Staatssecretaris inzake de Heroverweging Passend Onderwijs, eerst uitgevoerd kan worden na een grondige financiële analyse van de mogelijke gevolgen. Daar, waar een cumulatie van effecten kan ontstaan van zowel de budgetfinanciering, de afschaffing van de bestedingsverplichting bij de ambulante begeleiding en de verevening, kunnen er grote en ongewenste gevolgen optreden voor kinderen/ouders (rechtsonzekerheid voor kinderen/ouders) en voor de aanwezige speciale voorzieningen. Gedegen berekeningen, om op basis daarvan een goede standpuntbepaling te kunnen maken, zijn daarbij van groot belang. Vanuit werkgeversoogpunt is verder een zorgvuldige overgangsregeling voor het personeel bij de afschaffing van de bestedingsverplichting bij de ambulante begeleiding essentieel. Ook zullen er garanties ingebouwd moeten worden voor 'zittende leerlingen' binnen het speciaal onderwijs, voor terugplaatsingen van speciaal naar regulier, alsmede voor 'late instromers' in de loop van het schooljaar. Deze analyse zal zich moeten begeven op het totale veld van leerlingen, die extra zorg behoeven en die ondersteuning verdienen vanuit zowel onderwijs, als vanuit gemeenten, CJG's, AWBZ, SZW. Het plegen van zoveel mogelijk transparantie bij het aanwenden van de middelen zal hierbij ook betrokken moeten worden, waarbij de beide Raden nogmaals een voorbehoud maken voor het beschikbare huidige macro-kader, om van passend onderwijs werkelijk een succes te maken.

2. Toewijzing van de onderwijs-zorg vraagt om zorgvuldig onderzoek naar te ontwikkelen instrumenten

Het ontwikkelen van een referentiekader 'luistert nauw', aangezien het gaat om een te hanteren kader bij de samenwerkingsverbanden om zorgvuldig af te kunnen wegen, wat een kind aan onderwijszorg nodig heeft. Het in de volle breedte hanteren van handelingsgerichte diagnostiek is daarbij onontbeerlijk. Dit proces verdient het om de inbreng van diverse deskundigen uit veld en wetenschap op een serieuze wijze aan te wenden en zal derhalve tijd kosten. Externe deskundigen, schoolleiders, leraren en ouders werken hierin uitdrukkelijk samen. Kwaliteit gaat hierbij vóór tijd.

3. 'Verdamping' van bestaande expertise voorkomen

De in het speciaal onderwijs opgebouwde expertise ten dienste van kinderen met speciale onderwijszorgbehoeften, zal nader geëxpliciteerd, verder ontwikkeld en geborgd moeten worden, om te kunnen gebruiken binnen het totale onderwijs-zorgcontinuüm). Vanuit pedagogisch ondernemerschap wil het speciaal onderwijs dit zo passend mogelijk aanbieden aan de regionale zorgstructuur, terwijl ook de verdere uitbouw voor zeer speciale doelgroepen voort moet gaan. Hier is een belangrijke rol voor de REC's weggelegd. Een en ander vraagt om passende voorwaarden (organisatie, regie) en passende structurele financiering. De WEC Raad is bereid in deze een regiefunctie te vervullen (i.s.m. met Pro en SBO door de opzet van een landelijk platform voor speciale leerlingenzorg). Daarnaast moet de expertise op regionaal niveau verder onderhouden en uitgebouwd (blijven) worden. De te verwachten kosten voor deze expertisetaak moeten op korte termijn samen met externe partijen overeen worden gekomen op basis van de werkelijke activiteiten/werkzaamheden. (= 'expertisebekostiging').

4. De rol van de leerkracht is bij het gehele proces essentieel

In welke constellatie de leerlingen hun onderwijszorgtraject ook kunnen volgen, in alle gevallen zal het functioneren van de leerkracht voor een belangrijk deel het succes ervan bepalen. De (didactische en pedagogische) vaardigheden van de leerkracht verdienen dan ook alle aandacht in dit proces. Professionalisering in alle vormen (en met diverse partners: bij voorkeur speciaal en regulier samen) en intensieve aandacht voor de reguliere lerarenopleidingen zijn dan ook van groot belang voor het lange termijn effect van passend onderwijs. Ook de invulling van de onderwijszorgprofielen van de scholen zullen met name gebaseerd moeten zijn op de mogelijkheden en de spankracht van de leraren van de school.

5. Medezeggenschap voor zowel ouders als leraren is bij dit proces essentieel.

De medezeggenschap wordt geregeld via de huidige WMS. Er wordt onderzoek gedaan, hoe binnen de huidige WMS de mogelijkheden voor medezeggenschap binnen het proces van passend onderwijs zo optimaal mogelijk aangewend kunnen worden. De positie van ouders dient hierin expliciet aan de orde te komen. Daarnaast moet de directe relatie tussen ouders en scholen in partnerschap meer inhoud krijgen. Meeleven, meedoen, meedenken en meebeslissen zijn daarbij belangrijke vormen. Ook zal de ondersteuningsstructuur voor ouders helder en toegankelijk zijn. (o.m. opnemen in de schoolgids)

6. De relatie tussen de samenwerkingsverbanden (PO en VO) en het Speciaal Onderwijs dient stevig (bestuurlijk en inhoudelijk) verankerd te worden, om een gelijkwaardige inbreng te garanderen bij de nieuwe opdrachten voor de samenwerkingsverbanden.

Bij de nieuwe taken van de samenwerkingsverbanden inzake de onderwijs-zorgtoewijzing van kinderen, zal er sprake moeten zijn van een werkelijk samenwerkingsverband van zowel regulier als speciaal onderwijs. Adviezen dienen geformuleerd te worden op basis van gezamenlijke expertise en gezamenlijke inbreng. De besturen van het speciaal onderwijs zullen daarbij zorg moeten dragen voor gekwalificeerde vertegenwoordigers bij de samenwerkingsverbanden, waarbij de Regionale Expertisecentra als belangrijk platform kunnen worden aangewend. Kwaliteit, omvang en het kunnen bieden van een dekkend netwerk, verdienen daarbij de nodige aandacht. Omgaan met het onderwijszorgplan in het kader van medezeggenschap verdient daarbij ook de nodige aandacht.

7. Bij de ontwikkeling van passend onderwijs is onderwijskundig leiderschap cruciaal

Bestuurders dragen de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs en dus ook voor de passendheid ervan. De code 'goed bestuur' dient hiervoor als richtlijn. Bestuurders zijn daarbij ook verantwoordelijk om de communicatie met de teams te voeren over het onderwijszorgprofiel en de plaats daarvan in het onderwijszorgcontinuüm. De positie van goed toegeruste schoolleiders is hierbij van groot belang. Eveneens is een goede regievoering binnen het samenwerkingsverband hierbij

noodzakelijk. Koppelingen met kwaliteitsagenda's van de sectoren, werken met data, meer afstemming op de onderwijszorgbehoefte van leerlingen leiden tot de gewenste 'kanteling' in het denken: niet de voorziening, maar de onderwijszorgvraag van de leerling is leidend in dit proces.

8. Een geobjectiverde toegang tot het speciaal onderwijs (in de vorm van de huidige centrale indicatiecriteria, zo lang er geen goed alternatief voorhanden is) moet blijven..

In het belang van de helderheid naar ouders/leerlingen en naar het speciaal onderwijs, alsmede de landelijke vergelijkbaarheid van kinderen die toegang willen tot het speciaal onderwijs ('verhuisbaarheid van ouders/indicaties'...), zullen de huidige centrale indicatiecriteria niet zomaar moeten verdwijnen. Dit, zo lang er binnen het te ontwikkelen referentiekader hiervoor geen goed alternatief voorhanden is. Voor de meest zware vorm van speciale leerlingenzorg zal er bij de indicatie/afweging een vorm van garantie moeten zijn op basis van landelijk gedeelde criteria, waarop in feite 'de toegang tot de speciale zorgmiddelen' geobjectiveerd kan blijven voor ouders/leerlingen. Aan de nadelen van het systeem van de slagboomsystematiek zal tegemoet gekomen moeten worden (flexibeler inzet, snellere duidelijkheid, andere wijze van werken, centraal stellen van de onderwijszorgvraag van het kind) in combinatie met handelingsgerichte diagnostiek en toewijzing van onderwijs- en zorgarrangementen. Bij de nieuwe afweging in de regio voor het zoeken van een passende plek voor elk kind, dient volop ingezet te worden op werkelijke samenwerking en gelijkwaardige inbreng van expertise op basis van een regionaal ingevulde collectieve ambitie.

9. Binnen de zorgplicht moet de directe toegang tot het speciaal onderwijs van (zeer) speciale doelgroepen gegarandeerd blijven

Er bestaat een aantal (zeer) specifieke doelgroepen, die in feite een rechtstreekse toegang tot het speciaal onderwijs zullen moeten blijven behouden. Elke vorm van onderzoek aan welke zorgtafel dan ook zal uiteindelijk uitwijzen, dat er voor deze kinderen een plek binnen het speciaal onderwijs noodzakelijk is. We hebben het dan over de residentieel opgevangen kinderen, die tevens in een (beschermde) onderwijssituatie geplaatst moeten worden (op elk moment van de behandeling mogelijk), waarbij het gaat om residentiële settingen waar sprake is van 'dag-en-nacht-opvang', dagbehandeling en deeltijdbehandeling binnen klinische situaties, JJI-instellingen, revalidatiecentra en ziekenhuizen. Tevens zal deze garantie moeten gelden voor de Meervoudig Gehandicapte Kinderen en kinderen met epilepsie, waarbij met name de landelijke dekking van de expertise voor deze laatste groep ook gegarandeerd zal moeten blijven.

10. De invoering van de budgetfinanciering voor het speciaal onderwijs vindt plaats op grond van een redelijke 'ijkdatum'

De in de brief van de Staatssecretaris genoemde 'ijkdatum' kan leiden tot een situatie, waarbij er nog jarenlang sprake is van een formele 'openeindfinanciering', voorzien van tussentijdse bezuinigingen, alsmede een invoering van budgetfinanciering op grond van een 'T-5-financiering'. Dit zou een onverantwoorde invoeringswijze zijn, waarbij een sector per een bepaalde datum (2012) gefinancierd zal worden op grond van een situatie in het verre verleden. E.e.a. zal bij de implementatie van passend onderwijs contraproductief kunnen werken. Er zal sprake moeten zijn van een 'reguliere invoering' van de budgetfinanciering op grond van een T-1-financiering, die in relatie staat tot de invoeringsdatum van de operatie Passend Onderwijs. Daarnaast zijn de raden van mening, dat er sprake moet zijn van transparante inzet en even transparante verantwoording van de inzet van de middelen bij deze operatie.

11. Eénzijdige tussentijdse bezuinigingen zijn niet acceptabel

Daar, waar er in dit majeure proces sprake is van een werkelijk gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van passend onderwijs van zowel regulier als speciaal onderwijs, zullen de lasten van mogelijke tussentijdse bezuinigingen ook gezamenlijk gedragen dienen te worden.

Van een eenzijdige ingreep bij één van de sectoren, kan daarbij geen sprake zijn.

12. Goed passend onderwijs vraagt om een zorgvuldige en heldere implementatie.

Bij de implementatie van passend onderwijs is het naar de mening van de beide raden van belang, dat het beleid consistent en duurzaam is, dat er sprake is van een fasegewijze invoering met heldere informatie over de stappen en de tijdsplanning, dat er eenvoudige en toegankelijke instrumenten beschikbaar zijn om te werken met kengetallen, dat er voldoende ondersteuning is en eveneens voldoende middelen beschikbaar zijn, dat er een goed 'witte vlekkenplan is opgesteld dat als uitgangspunt voor ontwikkeling kan dienen en ervoor kan zorgen dat alle kinderen een passende plek krijgen, dat er een passend toezichtkader voor de inspectie is ontwikkeld, dat er sprake is van werkelijke verbindingen in de breedte (zorgketen, gemeenten, andere departementen), dat goede voorbeelden worden beloond en minder goed functionerende samenwerkingsverbanden worden ondersteund, dat er zorgvuldig wordt omgegaan met bestaande expertise en de rechten en plichten duidelijk bij wet geregeld zijn met voldoende ruimte voor besturen en samenwerkingsverbanden. Tijdens dit implementatietraject zullen ook nog bestaande vraagpunten als b.v. de positie van de steunpunten autisme, grensverkeer tussen regio's, rol van denominaties, invulling expertisebesteding, rol en functie van de REC's, nader moeten worden ingevuld.